

Transcorreguts els dos anys, qualsevol titular d'un dret, real o personal, relatiu a la utilització d'un o més immobles durant un període determinat o determinable de l'any, pot instar judicialment l'adaptació que preveu aquesta disposició.

2. Per a aquesta adaptació cal, en tot cas, atorgar l'escriptura reguladora amb els requisits de l'article 5 que siguin compatibles amb la naturalesa del règim i inscriure-la en el Registre de la propietat, als únics efectes de publicitat i amb respecte ple als drets adquirits. Dels contractes a què es refereix l'article esmentat només s'han d'incorporar els que hi hagi en el moment de l'adaptació. L'escriptura ha de ser atorgada pel propietari únic de l'immoble.

Si el règim preexistent es va constituir de manera que els titulars dels drets són propietaris de l'immoble per quotes indivises que comporten el gaudi d'un torn determinat, l'escriptura d'adaptació ha de ser atorgada pel president de la comunitat de propietaris, amb l'acord previ de la mateixa comunitat adoptat per majoria simple d'assistents a la Junta que es convoqui a aquest efecte.

En l'escriptura d'adaptació, el propietari únic de l'immoble hi ha de descriure el règim preexistent i manifestar que els drets que es transmetin en el futur han de tenir la naturalesa que resulti d'aquell, idèntica a la dels ja alienats. Si vol comercialitzar els torns encara no transmesos com a drets d'aprofitament per torn, ha de constituir, a més, el règim respecte dels períodes disponibles amb els requisits establerts en aquesta Llei, però sense necessitat que el règim es constitueixi sobre tot l'immoble, sinó només respecte dels torns no alienats. Si vol transformar tot el règim per convertir-lo en un règim de drets d'aprofitament per torn, tal com el regula la Llei, pot fer-ho complint tots els requisits que aquesta estableix, però mantenint la durada que tenia el règim preexistent, fins i tot si era indefinida.

3. Sens perjudici del que disposa l'apartat anterior, tots els règims preexistents tenen una durada màxima de cinquanta anys, a partir de l'entrada en vigor de la present Llei, llevat que siguin d'una durada inferior, o que en l'escriptura d'adaptació facin declaració expressa de continuïtat per un temps indefinit o termini cert.

Disposició transitòria tercera. *Incompliment de l'obligació d'adaptació.*

L'incompliment, per part del propietari, de l'obligació d'adaptar el règim dona dret als adquirents, encara que no contractin amb ell directament, a resoldre els contractes que s'hagin fet després de l'entrada en vigor de la Llei, i poden exigir-li la devolució de les quantitats satisfetes i la indemnització de danys i perjudicis.

Disposició final única. *Competència constitucional.*

Aquesta norma es dicta a l'empareda del que estableix l'article 149.1.6a, 8a i 14a de la Constitució, sens perjudici de la conservació, la modificació i el desenvolupament per les comunitats autònomes dels drets civils, forals o especials, allà on n'hi hagi.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei i que la facin complir.

Madrid, 15 de desembre de 1998.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,

JOSÉ MARÍA AZNAR LÓPEZ

28993 LLEI 43/1998, de 15 de desembre, de restitució o compensació als partits polítics de béns i drets confiscats en aplicació de la normativa sobre responsabilitats polítiques del període 1936-1939. («BOE» 300, de 16-12-1998.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.

Sapiguen: Que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Per Decret de 13 de setembre de 1936 van ser declarats il·legals els partits i agrupacions polítiques o socials que integraven el front popular, així com qualssevol altres que s'haguessin oposat a l'alçament militar que va donar lloc a l'inici de la guerra civil; al mateix temps es va decretar la confiscació de tots els béns mobles, immobles, efectes i documents que pertanyien als esmentats partits i agrupacions, que van passar a la propietat de l'Estat. Els termes d'aquest Decret els va confirmar la Llei posterior de 9 de febrer de 1939, que va assenyalar com a fonament de les mesures esmentades la responsabilitat política en què havien incorregut aquestes organitzacions.

Superada la guerra civil i promulgada la Constitució espanyola de 1978, s'han pres decisions d'índole variada, encaminades a la restauració de situacions jurídiques afectades il·legítimament per decisions adoptades a l'empareda d'una normativa injusta. Així, hi ha hagut les normes d'amnistia, el reconeixement de drets assistencials a les persones pertanyents a l'exèrcit republicà o la restitució de béns i drets del denominat patrimoni sindical històric confiscat a les organitzacions sindicals, conforme a la Llei 4/1986, de 8 de gener.

En l'actualitat sembla que ha arribat el moment d'avançar en l'esmentat procés reparador, creant el marc jurídic necessari per reintegrar als partits polítics els béns i els drets de què van ser desposseïts durant la guerra civil o un cop finalitzada, en línia amb un dels objectius que va inspirar la nostra Constitució actual de garantir la convivència de tots els espanyols, superant les conseqüències de la guerra civil, i en consonància amb el paper rellevant que la Constitució atorga als partits polítics, als quals incardina en l'essència de l'Estat democràtic, mitjançant la necessitat de la seva concurrència en la formació i la manifestació de la voluntat popular, la qual cosa exigeix d'aquest Estat democràtic un acte de justícia històrica com és la devolució d'allò que els va ser arrabassat, donant-los, d'altra banda, un tracte idèntic al ja donat al seu dia a les organitzacions sindicals.

Aquestes premisses bàsiques permeten reconèixer, en primer terme, el dret a la restitució i l'acotament després dels àmbits objectiu i subjectiu de la Llei, tasca plena de greus dificultats tecnicojurídiques, ja que cal delimitar què es restitueix (béns, drets de contingut patrimonial, drets personals, fruits, rendes, etcètera), així com qui són els beneficiaris de la devolució; tot això és sumament complex, ja que han transcorregut més de cinquanta anys, han desaparegut alguns dels primitius titulars i s'han destruït arxius, protocols i registres.

En aquest context s'ha optat per no reconèixer els drets personals i aquells altres de contingut patrimonial d'avaluació més difícil, com és el cas dels fruits i les rendes. S'ha decidit igualment acotar als partits polítics l'àmbit subjectiu del text legal elaborat en considerar que, tal com estableix l'article 6 de la Constitució, són

entitats que concorren de manera especial en la formació i la manifestació de la voluntat popular, qualitat que els diferencia dels mers subjectes portadors d'interessos privats.

Es tracta, en suma, d'abordar aquesta ingent tasca de forma prudent i al mateix temps definitiva, i evitar que una generalització de restitucions i indemnitzacions limitin l'operativitat de la Llei.

Als principis jurídics ja apuntats, cal afegir-hi el de seguretat jurídica, pel qual es tracta de conciliar el dret dels actuals propietaris dels béns a no ser inquietats pel que fa a la seva propietat, amb l'objectiu que la restitució produeixi l'efecte desitjat en favor dels partits que van ser desposseïts dels seus béns i drets.

A això s'ha d'afegir el principi de la major gratuïtat possible, en el sentit que els beneficiaris de la restitució, que ja han sofert perjudicis seriosos durant un llarg període de temps, suportin les menors despeses i costos possibles inherents al procés. Per això s'ha considerat convenient que la declaració de restitució sigui títol suficient per a la inscripció registral dels béns, i que tots els actes o negocis jurídics derivats de l'aplicació d'aquesta Llei estiguin exempts de qualsevol tribut i se'ls apliquin totes aquelles bonificacions establertes a favor de l'Estat.

Atesa l'enorme casuística i les dificultats pràctiques que poden sorgir a l'hora d'aplicar aquests criteris, es preveu l'atribució de competències a un òrgan administratiu específic que rebi i tramiti les sol·licituds, avalui les proves presentades sobre la titularitat dels peticionaris i la concreció dels béns confiscats, apliqui criteris uniformes de valoració a l'hora de la fixació d'indemnitzacions substitutòries i proposi al Govern l'adopció de la decisió que en cada cas correspongui, si bé s'ha estimat oportú ajornar l'exercici d'aquestes competències al necessari desplegament reglamentari d'aquesta Llei.

La devolució afecta, com no podia ser d'una altra manera, els mateixos béns que al seu moment van ser objecte de confiscació, per la qual cosa, si la restitució ja no és possible perquè els esmentats béns han estat transmesos i adquirits legítimament per tercers de bona fe o perquè han sofert alteracions substancials que n'impedeixen la conversió a la forma originària, l'Estat ha de compensar pecuniàriament el partit polític espoliat, pel valor del bé o els béns de què es tracti.

Per finalitzar, cal indicar únicament que l'esperit de reposició a la situació originària exigeix que l'Estat dugui a terme per iniciativa seva i a costa seva actuacions com ara delimitacions i inscripcions registrals.

Article 1. *Restitució de béns o drets de contingut patrimonial.*

L'Estat ha de restituir, en els termes que estableix aquesta Llei, als beneficiaris previstos en l'article 3 els béns immobles i els drets de contingut patrimonial de què són o van ser titulars i que van ser confiscats a partits polítics o a persones jurídiques que hi estaven vinculades, en aplicació del Decret de 13 de setembre de 1936, la Llei de 9 de febrer de 1939, la Llei de 19 de febrer de 1942 i l'Ordre de 9 de juny de 1943. La restitució als partits polítics de béns immobles o drets de contingut patrimonial pertanyents a persones jurídiques vinculades a ells només és procedent quan es tracti de béns que estiguin afectes o destinats a l'exercici de les activitats polítiques d'aquells en el moment de la confiscació.

No és procedent la restitució de béns mobles, ni l'abonament, indemnització o cap compensació pels fruits i rendes que van deixar de percebre des del moment de la confiscació, ni pels drets de contingut patrimonial derivats de la pèrdua de drets personals.

Article 2. *Compensació pecuniària.*

1. Si els béns o drets a què es refereix l'article anterior no poguessin ser retornats, totalment o parcialment, perquè no han quedat prou identificats, perquè pertanyen a terceres persones diferents de l'Estat, perquè es troben en el supòsit que preveu l'article 7 d'aquesta Llei o per qualsevol altra causa, l'Estat ha de compensar pecuniàriament el seu valor.

El valor esmentat l'ha de fixar, si s'escau, el Consell de Ministres, a proposta del centre directiu al qual es refereix l'article 6 d'aquesta Llei, amb referència a la data de la seva entrada en vigor.

No és procedent cap restitució o compensació en aquells casos en què ja s'ha produït la restitució o compensació en aplicació de qualsevol altra normativa.

2. En el supòsit que els béns hagin experimentat alteracions físiques mitjançant la incorporació de millores, el beneficiari de la devolució queda obligat a abonar a l'Estat el valor de les millores esmentades, amb referència a la data prevista en el número anterior, llevat que aquestes representin més del 25 per 100 del valor total dels béns o drets, cas en què l'Estat podrà optar per la percepció de la compensació derivada de l'augment de valor, o pel manteniment de la titularitat i abonar la compensació corresponent al valor dels béns o drets.

3. En el supòsit que els béns hagin estat gravats per l'Estat amb càrregues de caràcter real, independentment del dret dels beneficiaris a recuperar la seva propietat, és procedent abonar una compensació pecuniària per la reducció del valor dels béns esmentats, d'acord amb el que estableix l'apartat 1 d'aquest article.

Article 3. *Beneficiaris de la restitució o la compensació.*

Tenen dret a la restitució o, si s'escau, la compensació que preveu aquesta Llei:

1. Els partits polítics esmentats de forma genèrica o individualitzada en l'article 2 de la Llei de 9 de febrer de 1939, que amb anterioritat al 6 de desembre de 1978 haguessin sol·licitat formalment la seva reconstitució legal o en tal data haguessin estat ja reconstituïts legalment i sempre que la seva personalitat no s'hagués extingit amb anterioritat a l'1 de desembre de 1995, respecte dels béns i drets de contingut patrimonial dels quals van ser titulars i que van ser confiscats en aplicació de la Llei esmentada i les altres normes sobre responsabilitats polítiques.

2. Així mateix, els partits polítics esmentats, respecte dels béns immobles i els drets de contingut patrimonial pertanyents a persones jurídiques vinculades a ells, quan aquests béns i drets haguessin estat confiscats en aplicació de l'esmentada Llei i altres normes sobre responsabilitats polítiques i estiguessin afectes o destinats a l'exercici d'activitats polítiques dels partits esmentats en el moment de la confiscació.

Article 4. *Regularització jurídica.*

L'Estat ha de procedir a identificar els béns immobles i els drets de contingut patrimonial reclamats d'acord amb les dades de titulació que apareguin als seus arxius, així com als protocols notariaus i registres de la propietat, regularitzar-ne la situació jurídica i dur a terme les delimitacions, segregacions, immatriculacions i altres operacions de regularització registral que siguin necessàries, sens perjudici que aquestes operacions registrals d'inscripció o complementàries de la inscripció s'efectuïn una vegada acordada la restitució, pel fet de constituir aquesta títol suficient per a aquelles operacions, d'acord amb el que estableix l'article 6.

Article 5. *Termini per a l'exercici de drets.*

Els drets i les accions que reconeix aquesta Llei s'han d'exercitar en el termini d'un any comptat a partir de l'endemà de l'entrada en vigor de la norma que, d'acord amb la disposició final primera, s'aprovi per al desplegament del que estableix aquesta Llei.

Les sol·licituds, efectuades pels representants legals dels beneficiaris que preveu l'article 3, han de contenir la descripció detallada del bé o el dret la restitució o la compensació del qual se sol·licita. A la sol·licitud s'hadjuntaran els documents acreditatius de l'existència en el seu moment dels béns o els drets, del dret a la restitució o la compensació que se sol·licita, de la titularitat, la confiscació per aplicació de la normativa que esmenta l'article 1, i de la resta de documentació que s'estableixi per reglament; s'accepten com a proves o mitjans acreditatius tots els admesos en dret.

L'Estat ha de facilitar l'accés amb preferència i gratuïtat als fons i als arxius, així com als registres públics on es pugui trobar la documentació esmentada.

Article 6. *Tramitació i resolució de sol·licituds.*

La tramitació de les sol·licituds de restitució o compensació dels béns i els drets als quals es refereix aquesta Llei, l'ha de dur a terme la Direcció General del Patrimoni de l'Estat, que ha d'instruir els expedients oportuns, d'acord amb el procediment que s'estableixi per reglament, i ha de proposar les valoracions dels béns i els drets als efectes compensatoris que preveu aquesta Llei.

La resolució dels procediments incoats, que ha de ser motivada, correspon al Consell de Ministres, amb l'informe previ i a proposta de la Direcció General esmentada, a través del Ministeri d'Economia i Hisenda, i ha d'acordar la desestimació o la restitució total o parcial o el dret a la compensació; la declaració de restitució constitueix títol suficient per a la inscripció dels béns i els drets en el Registre de la propietat.

Article 7. *Ajornament de la restitució o compensació.*

En el cas que a l'empara d'aquesta Llei s'hagin de restituir béns o drets afectats al domini públic, el Govern, en un termini no superior a tres mesos des del reconeixement, pot optar, mitjançant una resolució motivada, per la compensació o la restitució. En aquest últim cas pot ajornar la efectivitat per un període màxim de dos anys, amb l'informe previ de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat i fixar una indemnització complementària.

Igualment, i en els termes que s'estableixin per reglament, el Govern pot acordar mitjançant una resolució motivada un ajornament en el pagament de les compensacions pecuniàries que es reconeguin o el fraccionament del pagament al qual puguin estar obligats els beneficiaris de restitucions en els supòsits que preveu aquesta Llei. Els ajornaments esmentats no poden passar de quatre anys i han de meritjar, en ambdós casos, l'interès legal dels diners.

Article 8. *Exempcions tributàries.*

1. La restitució de béns i drets de contingut patrimonial i la compensació pecuniària que disposa aquesta Llei no s'integren a la base imposable de l'impost sobre societats dels partits polítics i de les persones jurídiques vinculades a ells, i quan impliquin la realització d'algun dels fets imposables de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, n'ha d'estar exempta.

El que disposa el paràgraf anterior s'entén sens perjudici dels règims fiscals forals vigents als territoris his-

tòrics del País Basc i del règim de Conveni econòmic amb Navarra.

2. Els instruments públics, els documents, les inscripcions o les anotacions que, si s'escau, es facin en el Registre de la propietat o altres registres públics tenen els mateixos beneficis que els que estableix a favor de l'Estat la legislació vigent respecte als honoraris que s'hagin de satisfer.

Article 9. *Recursos.*

Els acords del Consell de Ministres adoptats a l'empara d'aquesta Llei posen fi a la via administrativa, i contra ells es pot interposar recurs contenciós administratiu.

Disposició addicional única.

1. A més dels béns i els drets que preveu l'article 1 d'aquesta Llei, excepcionalment, són objecte de compensació als beneficiaris que estableix l'article 3:

a) La privació definitiva, acreditada fefaentment, de l'ús i gaudi de béns immobles urbans en concepte d'arrendataris, sempre que la privació esmentada sigui conseqüència de l'aplicació de les normes a què es refereix l'article 1, paràgraf primer.

L'import d'aquesta compensació es fixa per un període màxim de durada del contracte de deu anys, o el que tingui si és menor, i la quantitat és la que resulta d'actualitzar la renda anual segons l'índex del valor constant de la pesseta, elaborat pel Banc d'Espanya.

b) La confiscació, acreditada fefaentment, de saldos en efectiu en comptes i dipòsits en entitats bancàries i financeres autoritzades legalment per operar com a tals en la data de la confiscació, sempre que els comptes i els dipòsits esmentats figuressin a nom dels beneficiaris que estableix l'article 3 i la confiscació fos conseqüència de l'aplicació de la normativa a la qual es refereix l'article 1, paràgraf primer.

L'import de la compensació és el que resulta d'actualitzar la quantitat confiscada segons l'índex del valor constant de la pesseta elaborat pel Banc d'Espanya.

2. L'import total màxim a abonar per beneficiari és de 500.000.000 de pessetes pels dos conceptes compensables a què es refereix el número anterior.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

Queden derogades totes les disposicions de rang igual o inferior que s'oposin al que estableix aquesta Llei.

Disposició final primera. *Desplegament reglamentari.*

El Govern, en el termini de quatre mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, i a proposta conjunta dels ministeris de la Presidència, de Justícia i d'Economia i Hisenda, ha de desplegar per reglament el que s'hi disposa.

Disposició final segona. *Entrada en vigor.*

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà d'haver estat publicada en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei i que la facin complir.

Madrid, 15 de desembre de 1998.

JUAN CARLOS R.